Paikalliset materiaalit uudelleen käyttöön rakentamisessa Pamara -hanke / JTF

MYRS 15.10.2026 § 152

PPL/24/04.03.01/2026

Asian esittely

Vastuuviranomainen: Pohjois-Pohjanmaan liitto

Tavoiteohjelma: Uudistuva ja osaava Suomi alue- ja rakennepolitiikan ohjelma

Toimintalinja ja hallinnonala: TL 7 / TEM

Erityistavoite: 7.1. Turpeesta luopumisen alueellisesti oikeudenmukainen siirtymä

Hakemusnumero: 906446

Hakija: Iin Micropolis Oy

Toteutusaika: 1.11.2026 – 31.12.2028

Toteuttamisalue: Ii, Utajärvi, Oulu

Hankekuvaus (tarve, tavoitteet, toimenpiteet):

Pohjois-Pohjanmaan siirtymäalueilla turvetuotannon väheneminen lisää tarvetta uusille vähähiilisille liiketoimintamahdollisuuksille. Samanaikaisesti rakennusten purkumateriaaleissa on huomattava paikallinen uudelleenkäyttöpotentiaali, jota ei hyödynnetä järjestelmällisesti. Materiaalien määrästä, laadusta ja saatavuudesta ei ole koottua ajantasaista tietoa. Kunnilta puuttuvat käytännön toimintamallit materiaalien huomioimiseksi investointien valmistelussa, ja pk-yrityksiltä ennakoitava markkina purkumateriaalien käsittelyyn ja jatkojalostukseen liittyville palveluille.

Hankkeen tavoitteena on vahvistaa alueen elinkeinorakennetta luomalla edellytyksiä purkumateriaalien hyödyntämiseen perustuvalle kiertotalousliiketoiminnalle. Purkukohteet nähdään materiaalipankkeina, joiden hyödyntäminen vähentää neitseellisten luonnonvarojen käyttöä ja rakentamisen päästöjä. Hankkeessa kehitetään ja testataan monistettava toimintamalli, jonka avulla purkumateriaalien käyttö voidaan ottaa huomioon jo uusien rakennus- ja infrakohteiden suunnittelussa.

Varsinaisia kohderyhmiä ovat purku- ja jätteenkäsittelyalan pk-yritykset, uusiomateriaaleja hyödyntävät rakennus- ja infrarakentamisen yritykset sekä materiaalien logistiikkaan ja jatkojalostukseen liittyvät toimijat. Kunnat toimivat rakennuttajina ja tilaajina sekä markkinan mahdollistajina kehittämällä investointi- ja hankintakäytäntöjään. Välillisiä kohderyhmiä ovat muun muassa rakennusten omistajat, alan työntekijät, työpajat ja työllistämistoimijat sekä alueen asukkaat.

Hanke jatkaa Virke- ja Kiertola-hankkeissa tehtyä kehittämistyötä siirtämällä aiemmin kehitetyt laskenta- ja digitalisaatiotyökalut käytännön pilotointiin. Kiinteistösalkun, purkulaskurin ja materiaalipankin avulla ennakoidaan purkukohteiden materiaalivirtoja ja materiaalien

vapautumisajankohtia. Tavoitteena ei ole rakentaa uutta laajaa digitaalista järjestelmää, vaan hyödyntää olemassa olevia työkaluja ja kehittää käytännössä sovellettava toimintatapa.

Hankkeen toiminta jakautuu neljään sisällölliseen työpakettiin sekä hankkeen hallintoon.

TP1: Purkukohteiden kartoitus ja pilotointien valmistelu. Pilottikuntien sovitut purkukohteet kartoitetaan ja uudelleenkäyttöön soveltuvien materiaalien määrä, laatu ja soveltuvuus dokumentoidaan. Hakemuksessa nimettyjä purkukohteita ovat Iin vanha kunnantalo ja Roinilan kartano Utajärvellä. Samalla valitaan ja valmistellaan materiaalien hyödyntämiskohteet.

TP2: Pilotointien toteutus ja vaikutusten mittaus. Purkumateriaalien hyödyntämistä pilotoidaan yhteistyössä kuntien ja paikallisten pk-yritysten kanssa esimerkiksi retkeilyreittien rakenteissa, taukopaikoissa tai varastorakennuksissa. Hanke tukee suunnittelua, mallinnusta, vaikutusten arviointia ja dokumentointia. Piloteissa mitataan käytetty materiaalimäärä, verrataan kustannuksia perinteiseen toteutukseen ja arvioidaan hiilidioksidipäästöjen vähennys.

TP3: Toimintamallin kehittäminen ja juurruttaminen. Pilottien pohjalta laaditaan kirjallinen toimintamallikuvaus, kartoitusten mallipohjat ja suositukset kannattavimmista toimenpiteistä. Mallissa kuvataan vastuut, tiedonkulku ja kuntien sekä yritysten yhteistyö. Malli testataan vähintään yhdessä uudessa valmisteluvaiheen kohteessa. Kuntia opastetaan aiemmissa hankkeissa tuotettujen työkalujen käyttöön.

TP4: Tiedotus ja tapahtumat. Viestinnällä ja tapahtumilla saatetaan yhteen purkumateriaalien tuottajat ja käyttäjät, rakennusinvestoijat, pk-yritykset ja kunnat. Tavoitteena on levittää tuloksia, vahvistaa yritysverkostoja ja edistää uusien kiertotalouspalvelujen syntymistä.

TP5: Hankkeen hallinto. Hankkeen hallinnointi, seuranta ja raportointi toteutetaan rahoittajan ohjeiden mukaisesti.

Hankkeen konkreettiseksi tulostavoitteeksi on asetettu kolme pilottikohdetta sekä testattu ja monistettava purkumateriaalien hyödyntämisen toimintamalli. Tuloksia todennetaan pilottien dokumentaatiolla, kustannus- ja vaikutusraporteilla sekä toimintamallin käyttöönotolla. Määrällisesti seurataan muun muassa hyödynnettyjä materiaalimääriä, toteutettuja pilotteja ja uusia palveluavauksia.

Pitkän aikavälin tavoitteena on, että purkumateriaalien hyödyntäminen vakiintuu osaksi kuntien ja yritysten normaalia toimintaa ja toimintamalli laajenee koko siirtymäalueelle. Näin syntyy ennakoitavaa kysyntää materiaalien kartoitus-, käsittely- ja hyödyntämispalveluille. Vaikutuksia voidaan seurata materiaalien hyödyntämisasteen, arvioitujen päästövähennysten sekä palvelujen liikevaihdon ja työpaikkojen kehityksen avulla.

Kokonaiskustannusarvio (€):

Henkilöstökustannukset: 147 936

Välilliset kustannukset (flat rate 40 %): 59 174

Kustannukset yhteensä: 207 110

Kokonaisrahoitussuunnitelma (€):

Haettu JTF- ja valtion rahoitus:	165 687
Kuntien rahoitus:	15 600
Yksityinen rahoitus:	25 823
Rahoitus yhteensä:	207 110

Hankearviointi, pisteet: 29/44

Maakuntaohjelman kehittämisteema: Pohjois-Pohjanmaa MAKO 4.1.5 (Yrittäjyyden edistäminen ja pk-yritysten toimintaedellytysten parantaminen)

Valmistelija: Katarina Timisjärvi, 040 685 40 25

Esitys

Pohjois-Pohjanmaan liitto esittää:

Maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristö puoltaa hanketta rahoitettavaksi Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 alue- ja rakennepolitiikan ohjelmasta.

Päätösesityksen perustelut:

Hanke tukee Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 -ohjelman toimintalinjan 7 ”Oikeudenmukaisen siirtymän Suomi” ja erityistavoitteen 7.1 ”Turpeesta luopumisen alueellisesti oikeudenmukainen siirtymä” tavoitteita. Hanke edistää siirtymäalueen elinkeinorakenteen monipuolistumista kehittämällä vähähiiliseen rakentamiseen ja purkumateriaalien hyödyntämiseen perustuvia liiketoimintamahdollisuuksia.

Hanke vastaa Pohjois-Pohjanmaan oikeudenmukaisen siirtymän suunnitelman tavoitteisiin edistämällä pk-yritysten kiertotalouskonsepteja, uusien palvelujen ja toimintatapojen kehittämistä sekä uuden ja uudistuvan liiketoiminnan syntymistä. Konkreettiset pilotit ja kuntien hankintakäytäntöjen kehittäminen luovat edellytyksiä paikallisten materiaalivirtojen hyödyntämiselle ja kiertotalouspalvelujen kysynnälle.

Hanke vahvistaa hakemuksessa kuvattua älykkään erikoistumisen strategian innovatiivisen kiertotalouden kokonaisuutta. Se tukee myös Pohjois-Pohjanmaan ilmastotiekartan 2021–2030 tavoitteita uusiomateriaalien käytön koordinoinnista, ICT-osaamisen hyödyntämisestä, vähähiilisestä rakentamisesta ja toimialat ylittävistä kiertotalousratkaisuista.

Käsittelytiedot

Päätös

Päätösesitys hyväksyttiin.